

Zijn blik dwaalt langzaam van de zorgvuldig neergezette bloemkransen naar het ingelijste portret. De vlammetjes van de kaarsen in de hoge gietijzeren kandelaars op de vloer flakkeren. Hij kijkt recht in de groenbruine amandelvormige ogen van zijn dochter, hoe moeilijk hij dat ook vindt.

Zo mooi, zo levend.

Een hand op zijn schouder onderbreekt zijn gedachten. ‘Evert, we moeten nu beginnen. Gaat het wel?’

Marianne kijkt hem smekend aan en hij knikt even. Hij kan geen gepaste woorden vinden, aangezien het allesbehalve goed met hem gaat. Dat ze in de meer dan honderd jaar oude bakstenen kerk staan om afscheid te nemen van hun jongste dochter Emma is verre van acceptabel. Hij wil de fraai versierde kerkdeur opengooien en tegen vrienden en kennissen zeggen dat ze weer naar huis kunnen gaan, dat het allemaal op een misverstand berust. Maar een moment later gaan de deuren open en ziet hij de mensen met strakke en bleke gezichten binnenstromen, als een onheilspellende, onstuitbare golf. De meesten knikken hem meewarig toe, sommigen geven hem een hand en condoleren hem, anderen groeten fluisterend met afwezige blikken.

Zoveel mensen. Evert Sköld kent er de helft niet van.

Districtschef Gunnar Olausson komt naar hem toe en schudt hem de hand. Zijn vrouw Agneta groet zacht zonder lichaamscontact. Gelukkig gaan ze meteen zitten, zodat Evert niets hoeft te zeggen. Hij krijgt Josefin in het oog, die met Ines op de arm naar hem toe komt. Ze heeft Sofia, Anton en Julia op sleeptouw, die veel te klein zijn voor een herdenkingsdienst.

Die voor hun geliefde tante.

‘Opa,’ zegt Julia en ze knuffelt hem.

Josefin schudt haar hoofd. ‘We kwamen nog bijna te laat ook. Niet te geloven. Alles zat vandaag tegen.’

Andreas staat achter hen als een herder die waakt over zijn kudde en wijst het gezin hun plaatsen aan op de voorste rij. Twee agenten in burger gaan naast hen zitten, en Evert knikt even naar ze. Ines wil niet worden neergezet en ze houdt Josefin krampachtig vast, zo bang is ze voor de blikken van alle mensen. Of ze begrijpt meer dan je denkt, hoe klein ze ook is. Evert voelt een steen op zijn maag als hij het meisje ziet. Ze was nog maar vier weken oud toen haar moeder in coma raakte nadat ze in het natuurreservaat Judarskogen van haar paard was gevallen. Diezelfde ochtend had Emma gebeld en verteld dat ze op weg was naar de manege om voor het eerst na de bevalling te gaan paardrijden. Ze klonk blij. Had hij toen maar geweten dat hij daarna vijf maanden niet met haar zou praten. Het paard struikelde en het eindigde met een razende ambulancerit naar het ziekenhuis. De maanden verstreken en de artsen durfden niets te beloven. Marianne, Evert, Josefin en Emma’s vriend Kristoffer hadden elkaar afgelost op de ic. Ze waren gewend geraakt aan het idee dat Emma haar ogen nooit meer zou opendoen. Vroeg of laat zouden ze moeten besluiten de beademing stop te zetten.

Vervolgens was er iets gebeurd wat ze niet hadden durven dromen.

Emma kwam weer bij.

Maar de vreugde was van korte duur.

Een week later werd Kristoffer met een bierflesje doodgeslagen in zijn en Emma’s appartement, en Ines verdween. Godzijdank kwam het meisje snel terecht. Evert huivert als hij bedenkt dat Kristoffer zijn ex-vriendin Hillevi Nilsson had ingeschakeld als oppas, en dat zij Ines had meegenomen. Meteen daarna viel ze Emma aan in het ziekenhuis en werd ze op heterdaad betrapt. Op weg naar het huis van bewaring was ze ontsnapt. Nu zijn Kristoffer en Emma er allebei niet meer, en woont Ines bij Josefin.

De enige troost is dat Ines niet beter weet. Ze kan geen herinneringen hebben aan Emma, alleen beelden van iemand in een ziekenhuisbed, bedenkt Evert als hij als laatste van iedereen gaat zitten. Zijn versleten heup protesteert en zijn broek zit strak als hij plaatsneemt naast zijn vrouw. Hij is te warm gekleed voor het weer,

maar op deze bijzondere lentedag wil hij er netjes uitzien.

De zon schijnt door de ramen, op het portret van Emma.

Zijn mooie dochter met haar blonde haardos.

De kerkklokken luiden en als het gebeier wegsterft, neemt het orgel het over.

Hij kan nauwelijks stil blijven zitten op de onmogelijk harde bank. Het nieuwe marineblauwe pak, dat hem bijna een half maandsalaris heeft gekost, is onmenselijk ruw en kriebelt vreselijk. Bovendien is zijn overhemd duidelijk een maat te klein. De boord wurgt hem bijna. Thomas Nyhlén vindt het moeilijk om bij de herdenkingsdienst voor Emma Sköld te zijn, terwijl haar moordenaar nog op vrije voeten is.

Er zijn vijfendertig dagen verstreken zonder enig teken van leven. Hillevi Nilsson moet zijn ondergedoken.

Hoe langer ze weet weg te blijven, hoe groter het risico dat ze dat vreselijke mens nooit zullen vinden. Met het oog op Ines' veiligheid hadden ze het zekere voor het onzekere genomen en besloten dat het meisje dag en nacht politiebewaking moest krijgen. Voor het geval Hillevi een nieuwe ontvoeringspoging zou doen. Thomas begrijpt niet hoe dat tengere mensje erin is geslaagd om op weg naar de Kronoberggevangenis aan twee bewapende agenten te ontsnappen. Het stoort hem enorm dat ze zich überhaupt buiten de veiligheidshekken van het complex bevond, maar hij weet waarom dat was. Hij was het met zijn chef Lars Lindberg eens dat het een goed idee was om Hillevi van Sollentuna naar de Kronoberggevangenis over te plaatsen, omdat dat een betere locatie is om verhoren af te nemen.

Daarom is het extra pijnlijk dat er iets misging tijdens het transport.

Indirect is het zijn schuld dat ze is verdwenen.

Maar waarom hielden de collega's haar niet tegen toen ze onverhoeds wegrende? Ze hadden toch in haar been kunnen schieten? Maar niet alle agenten zijn zo snel. Of zo slim, bedenkt Thomas chagrijnig, en hij realiseert zich dat zijn gedachten met hem op de loop zijn gegaan. Hij zou zich op de dienst moeten concentreren.

Degene die van de moord op Emma wordt verdacht is verdwenen. Dat hoorde hij op 1 mei, toen het eerste verhoor eindelijk zou plaatsvinden, en sindsdien is het niet uit zijn gedachten geweest. Nu hij hier in de kerk zit en de mooie foto van Emma ziet, haalt het verdriet hem in. Ze is maar achtendertig geworden. Hij slaat zijn ogen neer. Het doet te veel pijn om naar haar te kijken. Hij heeft het voorrecht gehad om nauw met haar samen te werken en hij kende haar goed. Hij was bij haar op bezoek gegaan in het ziekenhuis en had alles gedaan wat ze hem vroeg. Niet vanwege haar adembenevende schoonheid, maar om wie ze was.

Maar hij was niet de enige die voor haar was gevallen.

In zijn hart wist hij dat ze nooit een relatie zouden krijgen.

Emma had net een gezinnetje gesticht.

Op het moment dat zij werd vermoord, kreeg hij een auto-ongeluk. Daar heeft hij niet veel energie aan besteed, aangezien hij wonder boven wonder met de schrik was vrijgekomen. Een engeltje op zijn schouder, zei de arts op de Spoedeisende Hulp. Gek genoeg wees technisch onderzoek van de auto uit dat er niets aan de remmen mankeerde, en hij weet niet meer wat hij moet geloven. Hij had kunnen zweren dat ze het niet deden toen hij de Tranebergbrug af reed, nadat hij had ingezien dat Hillevi overal achter zat.

Maar de voorkant zat helemaal in elkaar en de auto was als total loss naar de sloperij gegaan voordat hij een uitgebreider onderzoek had kunnen instellen.

Thomas haalt zijn vingers door zijn korte haar, vooral omdat hij niet weet wat hij met zijn handen moet doen. Hij voelt zich net een scholier die een blokuur heeft en tevergeefs op de pauze wacht. Was deze kwelling maar vast voorbij, dan kon hij weer meedoen met zoeken. Het voelt niet goed om hier te zijn, maar tegelijkertijd wil hij natuurlijk afscheid nemen. Bedanken voor de mooie jaren die ze samen hebben beleefd. Er zijn veel politiemensen aanwezig om Emma de laatste eer te bewijzen, niet in de laatste plaats hun chef, die naast hem zit in zijn bruine ribcolbert en discreet zijn neus snuit. Hij heeft Lindberg nooit eerder zien huilen.

Zelfs de districtschef is aanwezig, wat op zich niet zo gek is, aangezien hij een vriend is van de familie.

Hij zet veel middelen in om Emma's moordenaress te grijpen.

Toch hebben ze haar nog niet weten te vinden.

Hij krijgt de sandwichtaart met garnalen en zalm niet weg, hoe hij zijn best ook doet. Gunnar Olausson heeft mayonaise nooit lekker gevonden. Alsof de kerkdienst nog niet erg genoeg was, moet alles op onbegrijpelijk feestelijke manier worden afgerond. Dat onderdeel heeft hij nooit begrepen. Het is raar om een feestje te vieren samen met rouwende mensen die bijeengekomen zijn om afscheid te nemen van een geliefde vriendin, zus, dochter, collega en moeder. Hij kan niet naar Emma's mollige dochttertje kijken, die voor de gelegenheid een wit kanten jurkje draagt, een witte maillot en sandaaltjes met blauwe rozetten aan de zijkant.

Ze is nog geen jaar oud en heeft haar moeder verloren.

Gunnar schenkt nog wat mineraalwater in zijn glas en doet net of hij geïnteresseerd luistert naar het gesprek van zijn vrouw Agneta en de man tegenover haar, een buurman van Emma, als hij het goed heeft. Ze praten over thuja's, en het had even geduurd voordat hij doorhad wat thuja's waren. Een saaier gespreksonderwerp dan tuinieren en heesters kan hij zich nauwelijks voorstellen. Hij onderdrukt een geeuw en bestudeert het etiket van het flesje Ramlösa.

Zijn gedachten gaan naar Walpurgisnacht.

Emma zag er zo klein en breekbaar uit in het ziekenhuisbed nadat Hillevi haar met een kussen had willen verstikken. Als een van de schoonmaaksters van het ziekenhuis was ze afdeling 73 binnengekomen om Emma te vermoorden.

Gunnar schenkt nog wat prikwater in en neemt een slok, waarna hij een stuk van het schijfje citroen in het glas afbijt. Jammer dat het zo moest lopen.

Hij zucht en uit Agneta's afkeurende blik maakt hij op dat het een onnodig luide zucht was geworden. Het zuurstofgehalte in het

verenigingsgebouw is drastisch afgenomen. Emma's moeder Marianne ontwijkt hem, dat is duidelijk als ze een omweg maakt om haar koffiekopje te vullen, in plaats van vlak achter hem langs te lopen. Ook al hebben ze geen oogcontact gehad tijdens de plechtigheid, hij voelt dat haar verdriet bijna tastbaar is zo groot. Ze heeft net afscheid genomen van haar dochter, dus het is geen wonder dat ze van streek is. Het is waarschijnlijk het ergste wat ouders kan overkomen. Een moeder moet haar kind niet overleven, dat hoort niet, en hij kan zich de pijn voorstellen die zij voelt. Of eigenlijk niet, want hij heeft geen kinderen. Die zijn er nooit gekomen en daar is hij blij om. Kinderen zijn hinderen, kijk maar naar Emma. Hij werpt een steelse blik op Agneta, die ook met lange tanden van de sandwichtaart eet. Dan hebben ze toch nog iets gemeen na twintig jaar huwelijk.

Bij een discussie over wintergroene liguster contra grootbladige klimop dwalen Gunnars gedachten weer af. Hij hoopt dat Torbjörn en Karim Hillevi snel zullen vinden, voordat iemand anders haar te pakken krijgt en Hillevi op het idee komt om te onthullen wat er die avond in het ziekenhuis echt is gebeurd. Een voormalig psychiatrisch patiënt mag dan geen betrouwbare getuige zijn, maar Gunnars naam mag in dat verband onder geen beding worden genoemd.

Hij voelt nog steeds een lichte irritatie omdat Emma hem tegensprak toen hij haar rustig en beheerst vertelde dat het niet Hillevi's schuld was dat ze na haar buitenrit in het ziekenhuis terecht was gekomen. Zijn reputatie stond op het spel als ze verderging met snuffelen en ontdekte dat Karim, Torbjörn en hijzelf achter de moord op hun collega Henrik 'Henke' Dahl zaten. Als Henke ze niet had betrappt op het mishandelen van een bedelaar op het Ulvsunda industrieterrein, zou hij nog hebben geleefd.

Maar de bedelaar niet.

Dankzij hen lopen er in Stockholm weer drie bedelaars minder rond.

Gunnar weet nog dat hij zich duidelijk had uitgedrukt, toch had Emma het lef gehad om een verklaring te eisen, alsof ze de statistieken van ernstige geweldsdelicten in Zweden nog niet kende. Bij de politie weet iedereen dat het niet de Johanssons en de Svenssons zijn die de ergste misdrijven plegen, en dat kon een rechercheur

als Emma, die moordzaken onderzocht, nauwelijks zijn ontgaan. Niet voor niets heeft de politie code 291 ingevoerd voor alle onderzoeken rond geweld, bedreiging en andere misdrijven waarbij migranten betrokken zijn. De grote operatie met codenaam Alma, die geleid wordt door de Nationale Operationele Afdeling, verloopt moeizaam. Hoe moeten ze het allemaal doen, van grenscontroles tot misdaadbestrijding, als er om de haverklap een asielzoekerscentrum afbrandt? Hij had Emma eerlijk verteld dat hij simpelweg zijn verantwoordelijkheid nam om dit land te redden voordat alles verpest was, maar daar had hij geen greintje begrip of dankbaarheid voor gekregen. Het aantal geweldsdelicten neemt schrikbarend toe, terwijl de vluchtelingen en bedelaars binnenstromen. Hoe moeilijk is het om één en één bij elkaar op te tellen? Straks moeten de Zweden hun land nog ontvluchten. Dat legde hij ook aan Emma uit, maar ze had hem alleen minachtend aangestaard. Alsof de migratieproblematiek een complete verrassing voor haar was. Hij is haar laatste woorden, *sodemieter op*, nog niet vergeten, waarna hij Karim opdracht had gegeven het kussen op haar gezicht te duwen. Toen leek die beslissing noodzakelijk, maar nu hij ziet hoe Evert eraan toe is, is het natuurlijk betreurenswaardig. Hoewel, Evert had vaak zijn bezorgdheid geuit over zijn rechercherende dochter, en die zorg is nu van hem afgevallen. Als gepensioneerde kan hij nu zijn tijd aan minder belastende zaken besteden, zoals thuja's.

Precies datgene waarover aan tafel gediscussieerd wordt.

Het onderzoek naar Emma's dood had in kannen en kruiken moeten zijn, ze hadden zelfs een verdachte in de boeien geslagen.

Maar die was een dag later al ontsnapt en had hun waterdichte plan in gevaar gebracht.

Niet zo gek dat hij een week ziekteverlof had moeten nemen vanwege hoge bloeddruk en hartkloppingen. De stress was hem gewoon te veel geworden.

Gunnar krijgt geen kans er verder over na te denken, want Evert tikt tegen zijn glas. De thuja-pleitbezorger houdt eindelijk zijn mond en het geroezemoes in de zaal verstomt.

Evert, zijn makker, de vriend die verdween. Die hij sinds de dood van zijn dochter niet meer kan bereiken.

Die arme Marianne heeft het allemaal alleen moeten organiseren. Zij heeft de hele planning van de herdenkingsdienst op zich

genomen, terwijl Evert wegzonk in zijn verdriet. Volgens Marianne had hij geen mening gehad over de psalmen, de rouwadvertentie of de solozang in de kerk. Hij had zich maar om één ding druk gemaakt, namelijk de vervulling van Emma's laatste wens, dat ze zou worden gecremeerd en haar as verstrooid. Voor de rest maakte het hem niet uit en hij had Marianne met alle belangrijke beslissingen opgescheept, terwijl hij naar hun tweede huis was gegaan om in zijn eentje te rouwen. Evert is nauwelijks meer te herkennen, hij is enorm afgevallen, van zijn eerder zo trotse houding is niets meer over en hij is een paar centimeter gekrompen. Gunnar kan het niet anders zien dan dat Evert het gigantisch laat afweten. Juist nu zijn vrouw hem zo hard nodig heeft, steekt hij zijn kop in het zand.

Dat is geen liefde in voor- en tegenspoed.